

॥ ४२ ॥ ४३ ॥ १४४ ॥ इति अनुशासनपर्वणि नैलकंठीये भारतभाबदीपे समाधिकशततमोऽध्यायः ॥ १०७ ॥ ॥ ७३ ॥ यदिति ॥ १ ॥ २ ॥ ३ ॥ ४ ॥ ५ ॥ ६ ॥
 उपवासानिमान्कृत्वा गच्छेच्च परमांगतिं ॥ देवद्विजातिपूजायां रतो भरतसत्तम ॥ ४२ ॥ उपवासविधिस्त्वेष्टविस्तरेण प्रकीर्तितः ॥ नियतेष्वप्रमत्तेषु शौचव
 त्सु महात्मसु ॥ ४३ ॥ दंभद्रोहनिवृत्तेषु कृतबुद्धिषु भारत ॥ अचलेष्वप्रकंपेषु माते भूदत्र संशयः ॥ १४४ ॥ इति श्रीमहाभारते अनु० अनुशासनिके पर्वणि
 दानधर्मे उपवासविधिर्नाम सप्तमः अध्यायः ॥ १०७ ॥ ॥ ॥ युधिष्ठिर उवाच यद्दं सर्वतीर्थानां तन्मे ब्रूहि पितामह ॥ य
 त्रैव परं शौचं तन्मे व्याख्यातुमर्हसि ॥ १ ॥ भीष्म उवाच सर्वाणि खलु तीर्थानि गुणवंति मनीषिणः ॥ यत्तु तीर्थं च शौचं च तन्मे शृणु समाहितः ॥ २ ॥ अ
 गाधे विमले शुद्धे सत्यतोये धृतिक्लदे ॥ स्नातव्यं मानसे तीर्थे सत्वमालंब्य शाश्वतं ॥ ३ ॥ तीर्थं शौचमनर्थित्वमार्जवं सत्यमार्दवं ॥ अहिंसा सर्वभूतानामाचरं
 दमः शमः ॥ ४ ॥ निर्ममानि रंहंकारा निर्वृद्धानि ष्यग्रहाः ॥ शुचयस्तीर्थभूतास्ते ये भैक्ष्यमुपभुंजते ॥ ५ ॥ तत्त्ववित्त्वनहं बुद्धिस्तीर्थप्रवरमुच्यते ॥ शौचलक्षणमेत
 ते सर्वत्रैवान्वेक्षतः ॥ ६ ॥ रजस्तमः सत्वमथो येषां निर्धौतमात्मनः ॥ शौचाशौचसमायुक्ताः स्वकार्यपरिमार्गिणः ॥ ७ ॥ सर्वत्यागेष्वभिरताः सर्वज्ञाः समद
 र्शिनः ॥ शौचेन वृत्तशौचार्यस्ते तीर्थाः शुचयश्च ये ॥ ८ ॥ नोदकं क्लिन्नगात्रस्तु स्नातइत्यभिधीयते ॥ सस्नातो यो दमस्नातः स बाह्याभ्यंतरः शुचिः ॥ ९ ॥ अती
 तेष्वनपेक्षाये प्राप्तेष्वर्थेषु निर्ममाः ॥ शौचमेव परं तेषां नोत्पद्यते स्पृहा ॥ १० ॥ प्रज्ञानं शौचमेव ह शरीरस्य विशेषतः ॥ तथानिष्किंचनत्वं च मनसश्च प्रसन्न
 ता ॥ ११ ॥ वृत्तशौचं मनः शौचं तीर्थं शौचमतः परं ॥ ज्ञानोत्पन्नं च यच्छौचं तच्छौचं परमं स्मृतं ॥ १२ ॥ मनसा च प्रदीप्तेन ब्रह्मज्ञानजलेन च ॥ स्नातियोमानसे तीर्थे त
 स्नातं तत्त्वदर्शिनः ॥ १३ ॥ समारोपितशौचस्तु नित्यं भावसमाहितः ॥ केवलं गुणसंपन्नः शुचिरेव नरः सदा ॥ १४ ॥ शरीरस्थानि तीर्थानि प्रोक्तान्येता नि भारत ॥
 पृथिव्यां यानि तीर्थानि पुण्यानि शृणु तान्यपि ॥ १५ ॥ शरीरस्य यथोद्देशः शुचयः परिकीर्तितः ॥ तथा पृथिव्या भागाश्च पुण्यानि सलिलानि च ॥ १६ ॥ कीर्त
 नाच्चैव तीर्थस्य स्नानाच्च पितृवर्षणात् ॥ धुनंति पापं तीर्थेषु ते प्रयांति सुखं दिवं ॥ १७ ॥ परिग्रहाच्च साधूनां पृथिव्याश्चैव तेजसा ॥ अतीव पुण्यभागास्ते सलिलस्य
 च तेजसा ॥ १८ ॥ मनसश्च पृथिव्याश्च पुण्यास्तीर्थास्तथा परे ॥ उभयोरेव यः स्नायात्स सिद्धिं शीघ्रमाप्नुयात् ॥ १९ ॥

॥ ७ ॥ ८ ॥ ९ ॥ १० ॥ ११ ॥ १२ ॥ १३ ॥ १४ ॥ १५ ॥ १६ ॥ १७ ॥ १८ ॥ १९ ॥